

## Antun Gustav Matoš

**Pročitajte ulomak iz teksta, a zatim odgovorite na pitanja.**

Matoš je kao iskreni i neprijeporni starčevićanac hrabro upozoravao na još neke nedostatke u nauku Ante Starčevića, npr. da je gotovo u potpunosti zanemario dva iznimno važna polja ljudske djelatnosti u okviru nacionalne zajednice – kulturu i ekonomiju: »Kako ekonomski momenat gotovo ne postojase za nj osobno, gotovo da ne postoji u njegovim programima za narod. (...) U Strossmayerovu kulturnom nastojanju ne vidje dizanja političke energije narodne. Za hrvatsku budućnost je radio, gledajući tek nepovratne i neostvarljive uzore prošlosti«. Smatrao je on da je prošlo vrijeme kada je bilo dovoljno u Saboru braniti svoja prava »fiškalskim sredstvima« te da treba uključiti i druga sredstva da Hrvatska »ne postane stvar kao Bosna i Tripolis«.

Gustl je smatrao da je za to potrebno ponajprije podići narodnu energiju te stupiti u kreativan suodnos s tradicijom i kulturom, i to tako da se nastavlja, obogaćuje i modernizira one »junačke baštine koju nam namriješe kao najsvetiju dužnost života naši djedovi i koja se zove Kraljevina Hrvatska. Očuvajmo, konzervirajmo što je za čuvanje i što je tolikom mukom stečeno, a na temelju, stvorenom našom poviješću, našim pravima determinizmima naših narodnih osebjnosti i sačuvanih tradicija dižimo nova prava, novu Hrvatsku, ponovljenu Domovinu!«. Novo vrijeme donosi nove zadatke i neprestano traži »provjetranje« našeg odnosa prema domovini; tako je zapravo funkcioniralo i pravaštvo: »Hrvatska bijaše romantičnom pravaštvu prije svega pitanje političko i moralno. (...) Osamdesetih godina je već pravaštvo kulturna Hrvatska, a danas treba da se razvije u praktičan, ostvarljiv pokret ekonomske i državne zajednice onih hrvatskih ostataka od ostataka što se iza sedam stoljeća jada i mraka nalaze opet u vlasti našeg kralja, ne nalazeći se još uvijek u zakonitoj vlasti našeg naroda. Dok združenje ovih hrvatskih pokrajina bijaše za djelovanja Harambašićeva romantična, revolucionarna utopija, danas je to realan, pozitivan cilj, za kojim u interesu jedinstva narodnog mogu ići sve naše stranke, sve stranke jednog i jedinog našeg jezika«.

<http://www.matica.hr/hr/410/o-matosu-i-pravastvu-a>

**1. Što je tema priloženog ulomka? Zaokružite točan odgovor.**

- a) Matoševa biografija.
- b) Matoševa kritika Starčevića.
- c) Matoševa kritika Strossmayera.

**2. Što je bit Matoševa shvaćanja iznesena u ulomku? Zaokružite točan odgovor.**

- a) Treba se boriti za ujedinjenu Hrvatsku.
- b) Kultura i ekonomija važni su za Hrvatsku.
- c) Povijest Hrvatske važna je za budućnost Hrvatske.

**3. Povežite izraze iz ulomka s njihovim sadržajem tako što ćete slovo ispred riječi pridružiti broju ispred sadržaja.**

Riječi:

- a) neprijeporni
- b) fiškal
- c) determinizam
- d) osebnost

Sadržaj riječi:

- 1. osobina onoga koji se izdvaja neuobičajenim svojstvima, originalan
- 2. nedvojbeni, koji se ne može osporiti
- 3. pravni zastupnik, onaj koji se rado svađa
- 4. predodređenost, unaprijed zadano, neslučajno, podvrgnuto uzročnosti

**4. U tekstu se navodi nadimak Antuna Gustava Matoša. Ispišite ga.**

---

**5. Što je izrečeno u sljedećoj rečenici? Zaokružite slovo ispred točnog odgovora.**

*Hrvatska bijaše romantičnom pravaštvu prije svega pitanje političko i moralno. (...) Osamdesetih godina je već pravaštvo kulturna Hrvatska, a danas treba da se razvije u praktičan, ostvarljiv pokret ekonomske i državne zajednice onih hrvatskih ostataka od ostataka što se iza sedam stoljeća jada i mraka nalaze opet u vlasti našeg kralja, ne nalazeći se još uvijek u zakonitoj vlasti našeg naroda.*

- a) Hrvatska se ne mijenja.
- b) Hrvatska se mijenja.
- c) Hrvatska bi se trebala mijenjati.

6. Koje je značenje metafore *provjetranje našeg odnosa prema domovini*.

- a) mijenjanje odnosa prema domovini
- b) preispitivanje odnosa prema domovini
- c) modernizirati odnos prema domovini

7. Što znači metafora *ponovljena Domovina*? Zaokružite slovo ispred točnog odgovora.

- a) na temelju povijesti, osebnosti i tradicije graditi novo
- b) živjeti na temelju povijesti, osebnosti i tradicije
- c) čuvati povijest, osebnost i tradiciju